

זהב יבנה ואלמדה

אצורות דעת, נטפי חיוק ופיקי הדרכה מלוקטים מאוצר שיעוריו של הגד"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א

למה אתה מזכר פוליסות ביטוח?

מה יש לך מהם?

את פרנסתי ממלאכה זו אלא מידו הרחבה והמלאה של הקב"ה, ומה שאני עוסק במלאכה זו, אין זה אלא מפני שכך צייתי מפי ה' ולא מפני שממנה אני מקבל את פרנסתי.

זה לשון המחבר בסוף הפרק השלישי: **ויכין בטרדת לבו וגופו בסיבה מן הסיבות והסיבוב עליה, לעמוד במצות הבורא, שצוה האדם להתעסק בסיבות העולם, כעבודת האדמה וחרישתה וזריעתה, כמו שכתוב (בראשית ב טו): ויקח ה' א-להים את האדם וינחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, ולהשתמש בשאר בעלי חיים בתועולתו ומזונו ובנין המדינות והכנת המזונות...** (ובאר בפירוש מרפא לנפש שהוא כמאמר הכתוב לא תהוה בראה לשבת יצרה, הקב"ה לא ברא את העולם לתהוה, אלא כדי ליישבה. עשיית המלאכה אינה קנס עבור חטא אדם הראשון, שהרי אדם הראשון נצטווה עליה קודם החטא, אלא כך הוא רצון הבורא וכל אחד נצטווה על כך), **ויהיה נשכר על כונתו בהם לא-להים בלבד ומצפונו, בין שיוגמר לו חפצו בין שלא יוגמר לו חפצו, כמו שאמר (תהלים קכח, ב): יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך, ואמרו רבותינו ז"ל (אבות פ"ב מ"ב): וכל מעשיך יהיו לשם שמים** והיינו שגם מעשי הידיים יהיו כדי לקיים רצון הבורא.

כל אחד ושליחותו

ומטעם זה יבחר האדם לעסוק במלאכה כזו המועילה להתפתחות העולם על-פי תכונות נפשו, ולא יבחר לעסוק במלאכה שאינה מועילה להתפתחות העולם... סכלות היא לבחור במלאכה שאינה מועילה להתפתחות העולם ובלבד להרוויח על ידה כסף, שהרי אין המלאכה מקור הפרנסה, כי הפרנסה מן השמים היא והמלאכה נועדה רק לשכלל את העולם לפי רצון הבורא.

זה שהקב"ה נתן כשרונות לאדם ותכונות נפש מסוימות, לא נתן לו אותם כדי שיוכלו להתפרנס על ידם, שהרי העוברים והאפרוחים מתפרנסים בלי כשרונות ובלי תכונות נפש ואף האדם היה יכול להתפרנס כמותם. אלא **נתן לו אותם כדי שיוכל למלאות את שליחותו בשכלול העולם וביישובו**, ישאב הנאה מרובה מהשליחות שהוטלה עליו ויקיים אותה בשלמותה.

זה שעשה הקב"ה שעל ידי מלאכה מסוימת ירוויחו פחות ועל ידי מלאכה אחרת ירוויחו יותר, אף זו מכון למען מטרה זו, כדי שהאנשים אשר כוחותיהם עדיין במותניהם יפנו אל המלאכות האחרות שיש בהם יותר תועלת לעולם, ורק אלו שכבר אין כוחותיהם במותניהם, כגון בעלי הזקנה שכבר יצאו לפנסיה, אלו יפנו אל מלאכות אלו ששכרם מועט.

המשך בעמוד ג

התעלם מן האמת, והטעם שאנו משתמשים בהן הוא מפני שאין לנו תשובה אחרת.

מעדיפים אנו להדחיק הצדה את כל החששות אשר רבינו המחבר בחר להעלותן על השולחן ולהאירן באור יום, כגון אולי תהיה לנו סחורה יותר מדי, ואולי תהיה לנו פחות מדי, ואולי יבואו אנשי השלטון להפליל אותנו, ואולי מלאכה זו תלך ותיעלם מן העולם בגלל התפתחות הטכנולוגיה ואשאר מחוסר פרנסה (- צאו וראו מה שקורה לגנדי עינינו בהרבה פרנסות בעולם, כאשר המכונות מחליפות במהירות את העובדים האנושיים, והעובדים האנושיים נשלחים מחמת כן אחד אחרי השני לביתם), וכנהה חששות רבות.

וברבים מן המקרים, כחששות אלו מתעוררים בלבנו, אנו מפטירים מיד בשפה רפה "ה' יעזור", והאמת היא שאין זה נובע מבטחון אלא מהתעלמות והדחקה ומחוסר רצון להתייחס אל החששות הללו ולטפל בהן. והראיה לכך שאין זה נובע מביטחון, היא ממה שתוך כדי שאנו אומרים לעצמנו "ה' יעזור", מחשבים בדרך כלל את אחוזי הסיכון שאותן חששות תתקיימו ואומרים לעצמינו: לאור אחוזי הסיכון הנמוכים, אין צריך לחשוש, ואם היינו באמת בוטחים בה' שלא יאונה לנו כל רע, לא היינו סומכים על אחוזי הסיכון.

דרך התורה להעלות את החששות על השולחן

לימדנו רבינו המחבר שאין לנו להתעלם מחששות אלו, אלא אדרבא, יש לנו להעלותן על השולחן ולדבר מהן כדי לראות שכל מלאכה, ואפילו המלאכה הנחשקת ביותר כדוגמת בעל האלכימיה בזמנו של המחבר, מחוררת מכל עבריה באלפי חורים. ניקח את המלאכה הנחשקת ביותר שאנו חולמים עליה בלילה וביום, בהיותנו בטוחים שאם רק יתמזל מזלנו ונזכה בה נוכל לשבת על המנוחה ועל הנחלה ולהשיא את צאצאנו בכבוד גדול, ונחפש בנרות את כל החסרונות שישנם במלאכה זו מבלי להתעלם מאף אחד מהם, וזה יעזור לנו להחדיד האמונה בלבנו שאין אנו יונקים כלל ממלאכתנו, אלא אנו יונקים מהש"ת בעצמו ומקבלים את מזוננו כפי שהעובר מקבל את מזונו ברחם אמו וכפי שהאפרוח מקבל את מזונו בתוך הביצה.

כשיעלה החשש בלבנו שמלאכה זו שאנו עוסקים בה תיעלם מן העולם, לא נפטר לומר: "ה' יעזור" שלא תיעלם מן העולם (וכפי שמעתי מאיש אחד שהוא מייחל בכל לבו שהטכנולוגיה לא תוסיף להתקדם, כי אם היא תתקדם עוד מעט קט עתיד הוא להפסיד את עבודתו), אלא נאמר לעצמנו: אין הכי נמי, **יתכן שמלאכה זו תיעלם מן העולם, אך לא אכפת לי, כי ממילא אינני מקבל**

רבינו המחבר בפתיחתו מדמה את בעל הביטחון לבעל האלכימיה שיכול להפוך נחושת לכסף וקסוף לזהב, וביאר שהוא עולה עליו עשרת מונים, וכבר ראינו את המעלה הראשונה שיש לו לבעל הביטחון על פני בעל האלכימיה במה שאינו צריך לחומר כלשהו ואף לא לכלי מלאכה כדי להפוך הכל לזהב לעומת בעל האלכימיה שזקוק לחומר ולכלי מלאכה.

בנאות דשא ירביצני

קעת נמשיך ללמוד מתוך הספר על מעלותיו של בעל הביטחון על פני בעל האלכימיה. וזה לשון המחבר: **"והשני (המעלה השנית של בעל הביטחון), כי בעל הכימיה צריך למעשים ולמלאכות (הוא צריך לחמם את הברזל כדי להפכו לכסף וזהב), לא יושלם לו חפצו זולתם, ואפשר שימיתוהו ריחם ועשנם עם התמדת העבודה ואורך היגיעה בהם לילה ויומם** (כן ידוע בימינו על כמה מיני מלאכות שיימי בעליהן מתקצרים רח"ל מחמת העשן היוצא ממלאכתם אשר מסכן את בריאותם). **והבוטח בא-ל בבטחה מהפגעים (הוא יכול להיות בטוח שלא יבואו לו פגעים) ולבו בטוח ממוצא הרעות, וכל אשר יבואנו מאת האלוקים יהיה לו לששון ולשמחה** (כי גם אם יבוא לו דבר שלא כרצונו, לא ירגז ולא ילין על זה, מפני שיבין שהאלוקים עשה לו כך לטובתו), **וטרפו בא אלו במנוחה והשקט ושלוה כמו שכתוב (תהלים כג, א): "בנאות דשא ירביצני על מי מנחות ינהלני".**

והשלישי (המעלה השלישית), כי בעל הכימיה אינו מאמין על סודו זולתו (הוא נזהר בכל כוחו שלא לגלות סוד מלאכתו לאחרים), מיראתו על נפשו (שלא ישיגו את גבולו), והבוטח בא-להים איננו ירא משום אדם בבטחונו, אבל הוא מתפאר בו, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים נו, יב): "בא-להים בטחתי לא אירא מה יעשה אדם לי"

דרך העולם להדחיק ולרתעלם

נעצור קעת כאן ונשים לבנו אל מה שהמחבר נתכוון להודיע לנו. קחו לכם את המלאכה הנחשקת ביותר אשר כולם לוטשים עליה את עיניהם, דור דור ומלאכתו, ואני אראה לכם שהיא כשק מלא חורים ואינה שווה מאומה כנגד הביטחון...

בימינו היינו מסתכלים על אדם כזה שבא לחפש אחר חסרונותיה של מלאכה מסוימת כעל אדם בעל השקפה שלילית [פסימיסט - pessimist], והיינו אומרים לו: מה לך לחפש חסרונות? שמח במלאכה זו! הרי ישנם אנשים שגם מלאכה זו אין להם! אמנם כל האמירות הללו נועדו כדי

כיצד אפשר להיגמל מהרגלים רעים?

הבילת עצות וצעדים להשתחרר מכבלי היצר בדרך התורה והחסידות!

יצליח לפתוח אותה. התדעו מתי יצליח לפתוח אותה? **כשיביין שאינו יכול לבד ויצא לחפש את מי שיועד את הקוד.** אמנם כן, לא קל למצוא איש כזה. אבל עם מאמץ רב, הוא ימצא אותו ויוכל לפתוח את הכספת.

למצוא את הקב"ה שיסחרר אותנו מכבלי היצר, אף זה לא דבר קל, והדרך עד לשם אף היא מלאה נסיונות ומכשולות עליות וירידות, אבל בכל אופן, כשילך האדם בדרך זו, **בסוף הדבר יקרה והאדם יצא לחופשי.** מה שאין כן אם יפעל לבדו, כי אז אפילו ינסה את כל השיטות שבעולם, בסוף יגלה שבזבז את שנותיו לריק ולא הגיע לשום מקום.

על מה עשה ה' נכה

הרה"ק רבי יהודה לייב איגר מלובלין זיע"א כתב **שמשיני טעמים עשה כן הקב"ה** שיצרו של אדם יהיה גדול ממנו, הראשון כי אילו היה יכול להתגבר בכוחות עצמו על יצרו, כשהיה בא לידי ניסיון גדול, היה מצטדק ואומר: "מול ניסיונות קטנים אני יכול, אבל לא מול ניסיונות גדולים מעין אלו". לפיכך עשה כן הקב"ה שלעולם לא יוכל להתגבר על יצרו בכוחות עצמו, ואף לא בניסיונות קטנים, כי אז ידע שתמיד הקב"ה בעזרו ובשל כך אין שום חילוק בין ניסיונות קטנים לגדולים, כי מה חילוק יש אצל הקב"ה שהוא תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם בין קטן לגדול. והטעם השני כדי שיביין האדם וידע שאי-אפשר לעלות שום מדרגה בעבודת ה' לבד, אלא לעולם צריך להיות דבוק להקב"ה ולפעול תחת חסותו.

הצעד הראשון

כי עזי וזמרת י-ה ויהי לי לישועה

והנה הצעד הראשון שעל האדם לעשות כדי שיאיר עליו אורו של הקב"ה ויהיה בעזרו לנצח את יצרו, הוא הפעולות הפשוטות. ולמשל אם הוא מתקשה להשכים קום לעבודת בוראו, יכין ליד מיטתו שעון מעורר ויעשה את כל הפעולות הנחוצות כדי להתעורר בבוקר. אכן לא יעשה אותם במחשבה שאלו יביאו לו את ההצלחה, שהרי עד עתה הם הוכיחו לו שאינם מביאים לו את ההצלחה המיוחלת. אלא יחשוב שהוא עושה אותם מצד איתערותא דלתתא כדי שיחול עליו השפע האלוקי וכדי שהקב"ה יהיה בעזרו לקום בבוקר בשעה היעודה, ואז כשבלבו ההחלטה הנחושה לעשות את כל מה שביכולתו ובד בבד לסמוך על הקב"ה שהוא זה שיעשה את הנס ויעזור לו לקום ממיטתו, יקרה הנס בבחינת "פתחו לי פתח כחודו של מחט ואפתח לכם פתח כפתחו של אולם".

מלך עוזר ומושיע ומגן

הגאון רבי אברהם יעקב פאם זצ"ל, ראש ישיבת "תורה ודעת" באמריקה, סיפר שפעם באו להתדיין בפני אחד הרבנים בעניין אחד שהופקד בידו סכום כסף ונשדד ממנו על-ידי לסטים מזויין בלכתו בדרך, אם נקרא אונס או פושע. פנה הרב לשומר ושאל: "אמרת תפילת הדרך? אם אמרת, אתה אונס ופטור, ואם לא אמרת, אתה פושע וחייב". התפילה לא נתפסה

הולך ומזדקן, גבורתו נחלשת ואז הוא מאבד את כוחו לנצח את יצרו. והנה יש מי שיחד עם כוח גבורתו אף יצרו הולך ונחלש ואז עדיין כחו במתניו לנצחו, אך אוי לו למי שגבורתו נחלשת ויצרו נותר כשהיה. "אין רצוני" - כותב הרה"ק מפיאסצנא - "להיות במקום זה". ואין לומר שכח השליטה להתגבר על היצר ניתן רק לבעלי מדרגה, אך האנשים הפשוטים נגזר גורלם להיות כל ימיהם בכבלי היצר, פעם ינצחוהו ופעם ינוצחו, שהרי לימדונו גדולי ומאורי החסידות שכל מה שכתוב בספרים הקדושים יש בהם דרך גם לאנשים הפשוטים, ואין ספק שיש דרך ברורה וסלולה גם לאנשים הפשוטים היאך להיפך לשליטים ביצרים.

איך נוכל להחדיר בלבנו שדברים אלו, אשר אינם טובים לנשמתנו, הם סם המוות עבורנו

אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו

והנה התשובה האמיתית שחייבת להיאמר היא, שבאמת אין שום דרך להשתחרר לבד מכבלי היצר, שהרי כן הודיעו לנו חז"ל (סוכה נב, א): "יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו" - אין שום דרך להינצל מאותו מלך זקן וכסיל, כי כבוונה יצר אותו הקב"ה כשהוא גדול מהאדם הרבה עד שלא יוכל להתגבר עליו. וכך באמת אומרים אומות העולם, שעל כל אחד לילך אחר שרירות לבו כי אין שום דרך להתגבר על היצר ואין שום טעם להשתדל אפילו להתגבר עליו.

אולם, אנו היהודים מאמינים, שכל זה רק כשהאדם נלחם עם יצרו לבד, אבל בעזרת הבורא יתברך שמו, יכול האדם להתגבר על יצרו ולהכניעו, וכהמשך המאמר שם: "ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו" - אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו, אבל כשהקב"ה עוזרו, בוודאי יוכל לו.

הודיעו לנו חז"ל: בשום אופן אל תשקיעו את כל כחותיכם בחיפוש אחרי דרכים שונות ומשונות להוציאכם ממצבים כאלה, כי השקעות אלו ללא ספק ירדו לטמיון! וכפי שהמציאות מוכיחה שכל השיטות השונות מועילות לתקופות קצרות בלבד ולחלקים מצומצמים בלבד, כי "אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו", אלא נמסור את עצמינו לה' יתברך והוא יעשה זאת בכוחו הגדול.

אדם לעמל יולד

דומה הדבר למי שמנסה לפתוח כספת (safe) מבלי שידע את הקוד (code). הוא יסובב ויסובב, ימינה ושמאלה ושוב פעם ימינה וחוזר חלילה, אך לעולם לא

שאלה נשאלה מפי אברך יקר: יש שני מיני אנשים שאסור להם לאכול מאכל מסוים, האחד הוא מי שהמאכל אינו בריא לו, והשני הוא מי שהמאכל הוא סם המוות עבורו, והחילוק בין השנים הוא אם לפעמים ירשו לעצמם לטעום אך מעט מאותו מאכל, הראשון יתיר לעצמו כפעם בפעם לגשת אל אותו מאכל וליטול ממנו טעימה, אך השני אפילו לא יתקרב אליו, אלא יקיים בעצמו מה שאומרים לנזיר: "לך לך אמרינן נזירא, סחור סחור לא תקרב" (שבת ג, א).

השאלה היא איך נוכל להביא עצמנו להתנהג כמו השני בכל הנוגע לדברים אסורים על פי התורה או על פי החסידות? איך נוכל להחדיר בלבנו שדברים אלו, אשר אינם טובים לנשמתנו, הם סם המוות עבורנו ולהבטיח על ידי כן לעצמנו שלא נתקרב אליהם? והאמת שאין שאלה זו נוגעת רק למאכלים מסוימים, אלא גם להתנהגויות שונות, וכגון לגבי מידת הכעס, איך נוכל אף אנו אנשים פשוטים להגיע למדרגה כזו שנרגיש שאין אנו יכולים לכעוס בשום פנים ואופן כפי שאין אנו יכולים להכניס את ידינו אל תוך מדורת אש?

אינו מצליח להתנתק מהם

הן זה עתה שמעתי אברך יקר מתאונן על כי שקע כל כולו בחדשות העולם והפוליטיקה ואינו מצליח לצאת מהם. הוא יודע ומרגיש שהמצב אליו נקלע הורס לו את החיים כי ההבלים ממלאים את חללי לבו עד שאין להם יותר מקום להכיל דברים שבקדושה ואפילו סתם דברים נחוצים, ובכל זאת אינו מצליח להתנתק מהם. לא יועיל לו מה שנבוא להסביר לו גודל מצוקתו או מה שנביא לו מאמרי חז"ל המדברים בגנות הבטלה, כי הוא יודע אותם יותר טוב מאתנו, אך כל אלו כבר אינם מועילים לו. האברך הוא אדם יקר מאוד ובר דעת ונפשו בשאלתו אם יש דרך עבורו לצאת מן הבויץ אשר בתוכו שקע.

וכן ישאל כל מי שמרגיש בעצמו שהוא מתמכר והולך (he is becoming addicted) לכלים הטכנולוגיים, באשר הוא מרגיש דחף חזק לבדוק בכל רגע כממריה מי התקשר אליו או מי שלח לו הודעה, וכן מי שמרגיש בעצמו שהוא מתמכר והולך למאכלים מסוימים, באשר הוא נוטל מהם טעימות הולכות וגדולות בעודו יודע שאינם בריאים עבורו, וכן כל מי שמנסה זמן זמנים טובא להתנזר מאיזה דבר שלדעתו אינו בריא לנשמתו ואינו מצליח - אלו ואלו שואלים האם יש דרך על פי התורה להטמיע בתודעתם שדברים אלו הם סם המוות ושאיין יותר אפשרות להתקרב אליהם?

אוי לו למי שמזדקן ויצרו נשאר בתקפו

הרה"ק רבי קלונימוס קלמיש מפיאסצנא הי"ד זיע"א מספר בקונטרס "צו וזירוז" (את ס) שפעם ראה מעשה ומחמת כן חשב להפסיק מלהתפלל על אריכות ימים. הוא ראה יהודי שכל ימיו היה חסיד ומתנהג בחסידות ודווקא לעת זקנתו התחיל להימשך אחר הבלי העולם ותאוותיו, והבין שזהו פשרו של דבר: זקן זה נלחם ביצרו הרע כל ימיו אלא לא תיקן את יצרו, לא התגבר להעשות אדון ושליט על יצרו. ולכן, האדם בצעירותו יש לו כח של גבורה לנצח בה את יצרו, אך כיון שהוא

קיום השליחות בשלמות

ועל פי זה נבין דבר נוסף הקיים במציאות. הנה כפי הידוע בעלי החנויות מוכרים דברים הרבה בחנויותיהם, אשר מחלקם הם מרוויחים רווחים נאים ומחלקים אינם מרוויחים כלום ולפעמים אפילו מפסידים. והנה בדרך כלל נהוג לומר שכך הוא דרך המסחר, כי אם יזמינו לחנויותיהם רק דברים שירוויחו מהם, אנשים ידירו את רגליהם מהן. אולם **לפי האמת הסיבה היא מפני שבעלי החנויות לא כדי להרוויח הם עומדים בחנויותיהם, אלא כדי לעשות את מה שהוטל עליהם לעשות - בשלמות.** וכך טבע הבורא, שמי שיעשה את מלאכתו בשלמותה, בסוף ימצא רווחים נאים, ומי שלא יעשה את מלאכתו בשלמותה וישים מעיניו אך ורק להגדיל את הונו, בסוף יפשוט את רגלו.

ולדוגמא: אלו שמוכרים פוליסות ביטוח [insurance] ולדוגמא: תמורת תשלום נוהגים לקבל תמורת כל פוליסה סכום זעום וכמעט שאינם מרוויחים ממנו כלום, אך מדי פעם נכנס אצלם איזה עושר גדול, בעל בניינים, לרכוש מהם ביטוח, וממנו הם עושים את כל רווחיהם. והנה יעמוד אחד מן הצד ויחשוב שמלאכתם מלאכת פרך היא, כי צריכים הם לעבוד כמעט כל הזמן בחינם כדי שבינם מן הימים יגיעו להם רווחים. אך מה האמת? **האמת היא שאין הם עושים את מלאכתם למטרת ממון בלבד, אלא עושים אותה כדי להועיל לעולם,** וכיון שזו מטרתם ממילא הקב"ה שולח להם רווחים גדולים.

אין עשיית מלאכה כדי להשיג פרנסה

כן הוא לענין מלאכת התינוך [brokerage] וכן הוא לענין מלאכת השדכנות. בא אדם לעסוק במלאכות מעין אלו וכולם מייעצים לו להפסיק באמרום לו שישנן תקופות יבשות שאין מכניסים בהן שום הכנסות. יידעו המה ששקר הוא הדבר, כי הכל תלוי בכוונת האדם. אם תהיה כוונתו רק לצבור הון ולא יתכוון לעשות מלאכתו בשלמות, באמת תהיה מלאכתו עומדת לכשלו, אבל **אם תהיה כוונתו לעשות מלאכתו בשלמות בהבינו שלא לחינם נתן לו הקב"ה כשרונות ומתאימים למלאכה זו, אלא כדי שיוכל להועיל על ידה לעולמו,** ירוץ אליה ויתפוס אותה בשתי ידיים.

יש והשדכן סבור שמיסבה זו נותנים לו תמורה גבוהה כשעולה בידו לסגור איזה שידוך, מפני שכבר עבד ימים ולילות על שידוכים שונים שעלו ונפלו עלו ונפלו, ועתה הגיע הזמן שמאן דהו ישלם לו על כל אותן שעות שעבד בחינם. אבל האמת היא שהסתכלות זו אינה תואמת את השקפת התורה, כי לפי השקפת התורה, **זה שעבד עד כה ימים ולילות וזה שעלה עתה בידו לסגור שידוך, הכל היה כדי למלאות את שליחותו ולא כדי לצבור הון,** וכי תשאל פרנסה מה תהא עליה? **את הפרנסה הקב"ה נותן. הפרנסה אינה קשורה למלאכה. את המלאכה עושים בתורת שליחות מפני שכן ציווה הקב"ה לאדם הראשון מעת שהניחו בגן עדן, ואת הפרנסה מקבלים מידו הרחבה והמלאה!**

[מתוך סדרת השיעורים על 'שער הביטחון' שבספר 'חובות הלבבות', שיעור י"ט. לשמיעת השיעור המלא, חייגו לקו השיעורים (ב"א) לחצו בכניסתכם למערכת 2 (- שיעור חובות הלבבות), ובחורו שיעור 19. שמעו וביטחו!]

הרעיונות

ראה נא מה שפירש רבינו עובדיה מברטנורא זצ"ל על לשון התנא (אבות ב"א מ"ו) "אהוב את המלאכה" - "אפילו יש לו במה להתפרנס, חייב לעסוק במלאכה". והיינו כפי שנתבאר שאין תכלית המלאכה להתפרנס ממנה, אלא לתועלת העולם!

הבטיחו לנו חז"ל וכך אנו רואים בעינינו ומאמינים בו.

הצעד השלישי

לא תירא מהם כי ה' אלוהיך עמך

עוד דבר שעל האדם לתפוס בו ברצונו להינצל מכבלי היצר, הוא הביטחון בה' שיעזור לו לצאת מהם לחופשי. וכן כתב האור החיים הק' על הפסוק (דברים כ. א): "כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב עם רב ממך, לא תירא מהם כי ה' אלוהיך עמך" - האדם מתייאש ממלחמת היצר מפני שראה סוס ורכב, שהם כוחותיו הגדולים של היצר, ונתירא מהם. אמרה לו התורה: **לא תירא מהם, כי ה' אלוהיך עמך.** הן אמת שאם היית בא למלחמה בכוחות עצמך, לא היה בך כוח לעמוד במלחמה זו, אבל כיון שה' אלוהיך עמך, **כוחו גדול להצילך,** כי כשבא האדם להיטהר, ימינו יתברך מקבלתו ונדבק לה' והוא יכניע מציריו.

הרה"ק **רבי יהודה לייב איגר** מלובלין זיע"א אמר: מטעם זה הכריזו כשיצאו למלחמת מצוה: "הירא ורך הלבב - ופירשו חז"ל שהוא הירא מן העבירות שבידו - **ילך וישוב לביתו,** ולא הכריזו: "מי שיש לו עבירות בידו, ילך וישוב לביתו", משום שלא העבירות גורמות להיכשל במלחמה, אלא **איבוד הביטחון גורם להיכשל!** וכן אמר הבעש"ט הק' זיע"א (תולדות יעקב יוסף, משפטים), שאפילו מי שמלא חטאים ופשעים מכך רגל ועד ראש, **אם הוא בוטח בה', אין שום דבר בעולם שיכול להזיקו,** כי כל עוד הוא יושב בסתר עליון, בצל שד-י יתלונן, הקב"ה סך עליו באברתו ואין רשות לאף אחד לגעת בו לרעה. אכן בדרך כלל מענישים לו לחוטא שילקח ממנו ביטחונו, ואז יוכלו לשלוט בו לרעה ח"ו.

אין לו לאדם לירא כל כך מזה שהוא אדוק באיזה דבר המטמטם את מוחו והורס לו את חייו. אלא יבטח בה' שינתקנו מכך ואז יתחיל לעבוד בדרך הסלולה - יעשה פעולות טבעיות כדי להתנתק מהם ותוך כדי יתלה את עצמו בבוראו בזכרו שהוא זה שמצילו בדרך נס, ויחד עם כן יתמסר ללימוד התורה.

הצעד הרביעי

הנה נפשי לא מטומאה

להשלמת הענין נזכיר מה שלימדונו הבעש"ט הק' ותלמידיו זיע"א, **שאחד מהדברים המועילים ביותר לזכות לסייעתא דשמיא ולהשתחרר מכבלי היצר, הוא ההתקשרות לצדיקים.**

הרה"ק **האמרי אמת מגור** זיע"א הסמיך זאת על דברי הגמרא בחולין (פז. ב). כי הנה שם איתא על מה שאמר יחזקאל הנביא (ד. ט) "אהה ה' אלוהים, הנה נפשי לא מטומאה, ונבלה וטרפה לא אכלתי מנעורי ועד עתה, ולא בא בפי בשר פיגול". הנה נפשי לא מטומאה - שלא הרהרתי ביום לבא לידי טומאה בלילה. והקשו התוספות וכל המפרשים: מה חידוש הוא שלא הרהר ביום, והלא הלכה מפורשת היא ונלמדת מ"ונשמרת מכל דבר רע"?

פירש ה"אמרי אמת": נפשי לא מטומאה, לא רק אני לא הרהרתי ביום, אלא אף כל אלו שהיו קשורים לנפשי, לא הרהרו ביום שלא לבוא לידי טומאה בלילה. **כי כל הקשורים אל הצדיק, הקב"ה בעזרם שלא יהררו בדבר עבירה.** והיינו גם-כן על דרך האמור - האדם מקשר את עצמו לצדיק כי זה אחד מהפעולות התלויות בו, אך את העזרה להינצל מכבלי היצר הוא מקבל מהקב"ה!

אצלו כענין של חיזוק גרידא, אלא כמציאות אמיתית - התפללת אתה מוגן, לא התפללת אינך מוגן.

המציאות היא שכאשר פונים אל הקב"ה בתפילה, הוא עוזר ומושיע ומגן, אלא שצריך לזכור ולא לשכוח לפנות אליו ולסמוך על כוחו הגדול. **וזקוקים אנו כל יום נהוג כן מחדש,** כי כל יום מתגבר עלינו יצרנו מחדש, **וכל יום אנו זקוקים לעזרת הבורא מחדש,** וכן אמרו חז"ל "יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום" - **כל יום הוא סיפור בפני עצמו ואינו קשור למה שהיה אתמול.**

חז"ל אמרו (מדה ע. ב): "מה יעשה אדם ויחכם? **ירבה בישיבה,** וימעט בסחורה. אמרו: הרבה עשו כן ולא הועיל להם! אלא: **יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו,** שנאמר כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה". **הצלחה בתורה כוללת בתוכה כל התגברות על היצר וכל עמידה בניסיון,** והדרך היחידה להגיע אליה היא לשלב זו בזו - **פעולה טבעית יחד עם בקשת רחמים.**

הצעד השני

בראתי לו תורה תבלין

עוד הודיעו לנו חז"ל, שכדי שיחול השפע האלוקי על האדם והקב"ה יהיה בעזרו, צריך האדם יחד עם כל זה להתמסר גם כן ללימוד התורה. וכן איתא במסכת קידושין (ג. ב) שאמר להם הקב"ה לישראל: "בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין, **ואם אתם עוסקים בתורה, אין אתם נמסרים בידו.**" ועוד שם: "תנא דבי ר' ישמעאל: בני, אם פגע בך מנוול זה **משכהו לבית המדרש, אם אבן הוא נימוח, ואם ברזל הוא מתפוצץ.**" כל הרוצה עדות לכך שאי-אפשר להתגבר על היצר הרע בלי התורה, יסתכל על מיליארדי אנשים שאינם הולכים בדרך התורה ויראה מיליארדי עדויות חיות שאין אפשרות כזו. וכל הרוצה עדות לכך **שהתורה מעדנת את האדם ועוזרת לו להתגבר על יצרו,** יכנס לבתי כנסיות ובתי מדרשות ויראה אלפי **רבבות עדויות חיות לכך.** ירים כל אחד את גבותיו בתמיהה וישאל: "מה בין סוגיא במסכת יבמות להתגברות על היצר?" והתשובה היא שאין קשר, אבל **כן הבטיח הקב"ה שכל העוסק בסוגיא במסכת יבמות או בכל מסכת אחרת, יהיה הוא בעזרו ויצילנו מיצרו.**

בבית אלוהים נחרך ברגש

הרה"ק **מפיאסנא** ה"ד זיע"א כתב ב"צו וזירח" (אור טו): **נפש האדם אוהבת להתרגש,** ולא רק בשמחה, אלא אף בבכיה ועצב. האדם אוהב אפילו לשמוע מעשיות מפחידים והעיקר להתרגש על ידם. חוק וצורך הנפש היא ככל שאר חוקיה וצרכיה. אך **האדם שמשלים לחם חוקה בעבודה והתרגשות בתורה ובתפילה, שומר נפשו.** אבל אם לא ישלים לחם חוקה באלו, יארע אחד משני אלה, או יחפש התרגשות שאינה ראויה כדי להשלים צורך נפשו, או יחלה בנפשו.

הרה"ק **רבי דוד מלעלוב** זיע"א הוציא כידוע את הרה"ק רבי חיים דוד דוקטור זיע"א מתהום רבה והעלה אותו במדרגות הקודש עד שהגיע למדרגת רוח הקודש. מסופר שבתחילת בואו אליו, פתח ודיבר אתו בעניינים גבוהים של תורת הקבלה והחסידות. שאל אותו רבי חיים דוד: "הנה רק הצבתי את רגלי על מפתח התורה והחסידות וכבר הרבי מדבר אתי גבוהה גבוהה!?" השיב לו הצדיק: "התורה אמרה 'משכו וקחו לכם' - **כיון שנמשך האדם מן הטומאה, מיד אפשר לקחתו ולפטמו בתורה ועבודה.**

כשהאדם מוסר את עצמו לעסק התורה ולומד אותה כדבעי עם עשיית תשובה לפניו, הוא ניצל מכל מיני הרפתקאות שיצרו מנסה להפילו בהן. כך

חסד ואמת נפגשו!

חסד ואמת במשנתו של הרה"ק בעל תורת מרדכי מוויזשניץ מאנשי זיע"א (נלב"ע כ"ט אדר תשע"ח)

מעשה

סיפר החסיד רבי יצחק שטערן שליט"א: בהיותי פעם בקודש פנימה, אמר לי הרבי: "רצוני שיפסיקו לשאול אותי בענייני שידוכים, ושלא יבקשו ממני יותר להביע את דעתי על בחור פלוני או אלמוני". כששאלתי אותו לפשרו של דבר, הסביר לי שדבר זה כבר גרם לו להוציא שקר מפיו ואינו רוצה להיכשל שוב בדברי שקר.

שאלתי אותו אם מותר לי לדעת איזה שקר הוציא מפיו. נענה הרבי ואמר: "באו לשאל אותי על בחור פלוני אם יש לו מחלה פלונית, והשבתי - לא. למען האמת ידעתי שיש לו לבחור מחלה אחרת, אך כיון שהשואל נכשל בפיו הוציא שם של מחלה אחרת שממנה לא סבל הבחור, השבתי - לא. והנה הגם שלא הייתי צריך להשיב יותר ממה שהשבתי, עם זאת אני מרגיש שהיה בזה ריח של שקר, שהרי השואל סבור היה בגללי שאין לו לבחור שום מחלה, ואם כן איני רוצה יותר להשיב בענייני שידוכים".

שאלתי שוב אם מותר לי לדעת מתי אירע המקרה. השיב הרבי: "אשתקד" והוסיף לאמר "וכי סבור אתה שקל כל כך למחוק דבר עבירה?! עד עתה עבירה זו מטרידה אותי ולכן איני מסוגל יותר להשיב בעניינים אלו". פניתי לרבי ואמרתי: "אמין לי רבינו שאם לא יענה בענייני שידוכיך, הרבה שידוכיך לא יצאו בגלל כן לפועל, כי אנשים יראו שאין הרבי רוצה להשיב על שאלתם ויסוגו לאחור". "נו, נו", אמר לי הרבי. "תענה אתה תחת". אמרתי לו שהדבר לא יועיל, ושאל הרבי לא יענה בעצמו, יגיעו בחורים ובתולות לפרקן ולא ימצאו את זיווגם. לאחר דין ודברים ארוך, אמר לי הרבי: "טוב, אם אתה בטוח בזה כל כך, אשקול את הדברים". סוף דבר היה ששקל את הדברים וחזר לענות בענייני שידוכיך כבראשונה.

הבנה למעשה

מעשה זה מעיד יותר מכל, עד כמה היתה לו לרבי זיע"א הכרה זו שאין שום דבר בעולם מלבד רצון ה', ואשר לכן יש לשקול כל עשייה ועשייה אם יש בה רצון ה' או לא. כי הנה מצד אחד היה הרבי ידוע במסירותו הגדולה לאחיו מישאל למען הקל עליהם מסבלותיהם, וכבר התבטא פעם, כפי שסיפר לי הרב שטערן, שיש שלושה יהודים שהוא מקנא בהם, רבי איציק'ל מפשעווארסק, רבי מסקולען ז"ל ורבי מטאהש ז"ל, מפני שהם מטיבים כל כך לישראל.

ומצד שני היה הרבי ידוע במידת האמת שלו והיה בורח מן השקר כמפני הארי והדוב גם יחד. וכן מעידים שכאשר ביקר את אביו ה"אמרי חיים" זיע"א בשכבו על מיטת חליו בסוף ימיו, אמר לו אביו: "הרי אתה איש אמת הנך, אמור לי בבקשה מה אומרים הרופאים על מצב בריאותי".

והנה כשהיו שני אלה עומדים על כפות המאזניים, הסיוע לאחיו היהודים מחד, והזהירות מן השקר מאידך, היה הרבי שוקל אותם, ולפי הכרעת הכף היה מבין אם מצוה יש בדבר או עבירה, כי לא היה אצלו "פרווה". ולכן אם בתחילה היה סבור להפסיק לגמרי מלענות על שאלות בענייני שידוכים, כי היה סבור שהכף נוטה לצד הזהירות מן השקר, כשהבין שהכף נוטה לצד הסיוע ליהודים, ויתר מיד על רצונו העז להיזהר מן השקר ותפס באומנותו משכבר הימים לצאת ולעזור את אחיו!

מעשה

עוד סיפר רבי יצחק שטערן: "בתחילה היה הרבי מכבד אותי הרבה להתפלל לפני

הציבור, אולם אני לא אהבתי זאת כי היתה לי אימתא דציבורא. נמלכתי בדעתי ללבוש הטלית ותפילין בחוץ ולהיכנס לבית הכנסת לאחר שיתחילו להתפלל. כך התחלתי לנהוג. אך יום אחד הרבי קרא לי והתחיל לייסרני: "מדוע אתה נכנס לתפילה באיחור? הלא צריך אתה כמי שמשמש משיח בשיבתנו להיות דוגמא לאחרים!" תירצתי את עצמי בזה שאני מיוחד שהרבי יגיש אותי אל העמוד, וכך התגלגלה השיחה בינינו מענין לענין, עד שאמרתי לו בתוך השיחה: "אני השפל איני ראוי להוכיח ולייסר את הבחורים, אבל כיון שאני מקבל על זה תשלום שכר, אין לי אפוא ברירה אחרת ואני חייב להוכיחם". כיון ששמע זאת הרבי קפץ ממקומו ונזדעק: "אם מקבלים תשלום שכר כבר מותר להטיף מוסר ליהודים?" אמרתי לו שיש בידי ספר מדברי תורתו של הרה"ק מהר"א מבעלזא זיע"א, ובו יש בתחילת אחת מדרשותיו, שהחתם סופר כתב כי אם האדם מקבל תשלום שכר יש לו רשות לתת מוסר. שאל הרבי בנימה של פליאה: "האמנם, כך כתוב בחתם סופר?! - הראני נא את דבריו!" הראיתי לו אותו ספר ומה שהביא הרה"ק מבעלזא בשם החתם סופר.

הבנה למעשה

הרהר הרבי הרבה בדבר ואחר אמר: "אולי אפשר לומר כך - לכאורה לא היה לנו זכות להוכיח אחרים, אך מה נעשה ויש לנו מצות עשה להוכיח. אכן עדיין היה אפשר לומר שבזמנינו אין לנו מצות עשה להוכיח כי מה אנו ומה חיינו. אולם כשאנו מקבלים תשלום שכר, הדבר נעשה יותר קל, כי מחמת התשלום אנו מתחייבים להוכיח את זולתנו יותר בשלימות, ובשל כך אנו מקבלים על עצמנו לתקן אף את עצמנו בטרם אנו באים להוכיח, וממילא כשבאים להוכיח עושים אותו בהכנעה וענווה ובשיברון לב!"

מעשה

נספר את הסיפור הבא שכבר נתפרסם לאחרונה ושמעתי אותו שוב מרבי יצחק שטערן. חתני הוא רבי אברהם דוד בן שרה בלומא ווייס שליט"א אשר מתייטר בייסורים נוראים מחמת מחלתו הקשה האופפת את כל גופו (ALS) והוגה בתורה מתוך מסירות נפש עצומה מבלי יכול לנוע אבר מאבריו. ישלח לו ה' רפואה שלמה במהרה ויארץ את ימיו ושנותיו. וכבר סיים את הש"ס כמה פעמים, אשר למדם בחברותא על-ידי ראיית העינים לבד והרהור הלב והמוח.

לפני כארבע עשרה שנה אמרו הרופאים על חתני שלפי כללי הטבע לא יוכל גופו להחזיק זמן רב וקצבו לו חיים של שתי שנים בלבד לכל היותר. חתני עמד אז לפני הבר מצוה של בנו הגדול ואמר לו הרופאים שאולי יזכה להיות בשמחת הבר מצוה שלו, אבל בשמחת הבר מצוה של בנו השני בוודאי לא יוכל כבר להשתתף. פניתי אל הרבי וביקשתי ממנו שיפעל רפואה לחתני. "לפי עדות הרופאים יש כבר כמה אברים שאין להם שום חיות", אמרתי לרבי, "ואיני מבקש אפוא שהרבי יחיה מתים. אך מבקש אני שהרבי יפעל לנסך כוח בבתי, שתוכל לעמוד חזקה ואיתנה נוכח התלאות המרובים ולספק לבעלה כל צרכו, ושילידיהם יגדלו בריאים ושל מים בגופם ובנפשם". לדברי הרופאים לא היה שייך להחזיק אדם כזה בביתו, כי לדעתם עלול הוא להעמיס מאוד על בני משפחה ולהטריף את דעתם בהצטרכויותיו, אך אני ביקשתי מהרבי שיפעל ישועה כנגד הטבע.

הבנה למעשה

הרבי התרגש מאוד לשמע דברי התחיל לבכות בבכי רב. כשנגע, ברכני בברכת ישועה ורחמים ואמר לי: עוד תראו שתשמחו עמו מאוד. והנה מי שרואה מה שיצא מחתני ומבני ביתו, אינו יכול שלא להרים את עיניו לשמים ולשאוג בהתרגשות: "מה רבו מעשיך ה'". ברכתו של הרבי נתקיימה במלואה, לא חסר נימה מבריאיות בני המשפחה והם הולכים וגדולים לפליאת כל יודעיהם ומכיריהם בלי עין הרע. כן תמשיך ברכתו של הרבי להתלוות אליהם ויוסיפו לעשות חיל בכל אשר יפנו!

יעמדו על הברכה על אשר נדב לכם להרים תרומת קודש למען הפצת הגליון

לע"נ הגאון החסיד רבי שמואל צבי וינר ז"ל בן הרה"ח רבי יצחק מרדכי ז"ל נלב"ע כו אדר א' תשס"ג הונצח ע"י המשפחה	לע"נ הרה"ח רבי יוסף צבי שמעיה ז"ל בן הרה"ח רבי משה חיים ז"ל נלב"ע כו אדר תשע"ז הונצח ע"י המשפחה	החפץ בעילום שמו לרגל שבת התעלות והתחזקות שבת הבינני בארה"ב הונצח ע"י המשפחה
--	---	---

ישמחו במלכותך שומרי שבת...

עת מוצארכים ימי השבת קודש ראוי ונכון לנצלם למלאות כליונו בר ממבשרי החיים בתורה ועבודה באור השבת החופף עליהם.

מבחר שיעורים בהרי"ם ונפלאים ישפכו לפניכם אור על גודל סגולת השבת קודש וניצול זמנו!

טלפון ישיר שע"י קול הלשון: 0732951337

קול הבינני א"י - 072.257.7726 ארה"ב - 718.686.8300 ברטניה - 0204.586.2115 בלגיה - 03.300.0223

לרזומות והצעות שיעור וכן לקבלת השיעור דבר יום ביומו, ניתן לפנות לרוב מכתבי ה"בינני" בדוא"ל info@machonhavineim.com או 060263@gmail.com